

בעזה"ש"ת

איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני ה' (יח"ו).

איסור עריות בקרובים לפי שמצויים תמיד אצלם וירבה בהם

[א] כתב הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק מ"ט) אחר שביאר כמה דברים בענין קידושין וגיטין וכדומה כתב בא"ד, אבל איסור העריות, הרי הענין בכולן מכוון למיעוט התשמיש ותיעובו, ולהסתפק ממנו במועט שבמועט, והנה איסור זכר ובהמה פשוט מאד, אם היה הדבר הטבעי מתובע לקחת ממנו אלא לצורך, כל שכן הדבר היוצר מדרך הטבע, ודרישת עצם ההנאה, והעריות מן הנקבות בכללותן כוללן ענין אחד.

ואותו הענין הוא שהדבר המרובה מאד, הוא שכל אחת מהן מצויה עם האדם תמיד בביתו, והיא קלה להמצא לו וקרוב להשיגה, ואין טורח במציאתה ואי אפשר לשופט להוכיח אדם על מציאותה של זו אצלו, ואלו היה דין הערוה כדין הפנויה, כלומר שמותר לישא אותה, ויהיה בה רק איסור היותר בלתי נשואה, היו רוב בני אדם נכשלים בזנות עמהן תמיד, וכיון שנאסרה ביאתן לגמרי והורתענו מכך בהרתעות חמורות, כלומר במיתת בית דין ובכרת, ושאין שום דרך לביאתן של אלו, הושג הבטחון מן הגישה אליהן, ובטלו ההרהורים בהן, אבל מציאות ענין הקלות הזו בכל ערוה, הרי הדבר פשוט מאד, והוא שהאדם אם היתה לו אשה, הרי מן הידוע על הרוב כי אמה וזקנתה ובתה ובת בתה ואחותה נמצאות אצלו ברוב הזמנים, ושהבעל נתקל בהן תמיד בכניסתו ויציאתו והתעסקויותיו, וכך גם האשה נפגשת רבות עם אחי בעלה ואביו ובנו, אבל מציאות האדם עם אחיותיו ואחיות אמו ואחיות אביו ואשת דודו וגדילתו עמהן, הרי רבוי דבר זה ידוע, ואלה הן כל העריות של שאר בשר, התבונן בזה, זהו אחד הענינים אשר מחמתן נאסרו שאר בשר.

יש בזה משום בושה

[ב] וכתב, אבל הענין השני הוא לדעתי הדאגה לבושת הבנים, כי אירוע מעשה זה בין השרש והענף, חוצפה גדולה מאד, כלומר ביאת האם או הבת, לפיכך נאסר על השרש והענף שיבוא אחד מהן על השני, ואין הבדל בין אם יבוא השרש על הענף, או הענף על השרש, או יתאחדו שרש וענף בביאת אדם שלישי, כלומר שיהא אדם אחד מגלה ערוה בביאה של שרש וענף, ומשום כך נאסר לצרור האשה ואמה, וביאת אשת האב, ואשת הבן, כי כל אלה הם גלוי ערות אדם לערות שרש וענף, והאחים כמו שרש וענף, וכיון שנאסרה האחות, נאסרה גם אחות האשה, ואשת האב, כי זה איחוד שנים בשרש וענף בביאת אדם שלישי, וכיון שהוחמר איסור איחוד האחים ועשאו כשרש וענף, ואף האחים כגוף אחד, לפיכך נאסרה גם ביאת אחות האם מפני שהיא במקום האם, ואחות האב לפי שהיא במקום האב, וכשם שלא נאסרה בת אחי האב ולא בת אחות האב, כך לא נאסרה לא בת האב ולא בת האחות, הקש שוה.

אבל זה שהדוד מותרת לו אשת בן אחיו ואסורה על בן האב אשת דודו, הנה זה מתבאר כפי הענין הראשון, כי בן האב מצוי על הרוב בבית דודו, וקרבתו לאשת דוד כקרבתו לאשת אחיו, אבל הדוד אינו מצוי כך בבית בן אחיו ואין לו קרבה לאשתו, הלא תראה כי האב כיון שיש לו קירוב עם אשת בנו כקירוב בנו לאשתו, נעשו שני האיסורים שוין ובמיתה אחת.

ומסיק, אבל טעם איסור ביאת הנדה ואשת איש, הרי הוא ברור מכדי לחפש לו טעם.

קושיא על טעמו של הרמב"ם

ג] והרמב"ן, העתיק את דבריו בקיצור, וכתב, והרב אמר במורה הנבוכים (ח"ג פמ"ט) כי הוא למעט המשגל ולמאס אותו ולהסתפק ממנו במעט, והנשים האלה אשר אסר הכתוב בשאר האשה (כגון חמותו, בת אשתו ואחות אשתו וכדומה), הן המצויות עמו תמיד, וכן בשאר עצמו מצויות לו, והוא נסתר עמהן, וכטעם הזה יגיד הרב על כלן, וכתב רבי אברהם גם כן, כי בעבור היות יצר לב האדם כבהמות, לא יתכן לאסר כל הנקבות, והנה אסר כל הנמצאות עמו בכל שעה.

ו**כתב הרמב"ן** על זה, וזה טעם חלוש מאד שיחייב הכתוב כרת על אלה בעבור המצאן עמו לפעמים, ותתיר שישא אדם נשים רבות למאות ולאלפים.

ומה יזיק אם ישא את בתו לבדה כמותר בבני נח (סנהדרין נח:), וישא שתי אחיות כיעקב אבינו, ואין לאדם נשואין הגונים כמו שישיא את בתו לבנו הגדול ממנה וינחילם בנחלתו ויפרו וירבו בביתו, כי הארץ לא תהו בראה לשבת יצרה, ואין בידינו דבר מקבל בזה.

יש בזה סוד

ו**כתב**, אבל כפי הסברא יש בענין סוד מסודות היצירה דבוק בנפש, והוא מכלל סוד העבור שכבר רמזנו לו.

האשה מותר לאיש רק כשיצליחו בבנים, ובאלו הקרובים לא יצליחו בבנים

ו**כתב**, ודע כי המשגל דבר מרחק ונמאס בתורה זולתי לקיום המין, ואשר לא יולד ממנו הוא אסור, וכן אשר איננו טוב בקיום ולא יצלח בו, תאסר אותו התורה, וזה טעם אל כל שאר בשרו, כי את שארו הערה, ירחיק הדבר מפני השאר, והלשון נגזר מן הנשאר בציון והנותר בירושלים (ישעיה ד' ג'), ולכך יאמר שארה הנה זמה הוא (פסוק י"ז), כלומר אינם נשואין ואישות כי לא יצליח, אבל היא זמה מחשבת תאוה בלבד¹.

¹ יש לדייק מדברי הרמב"ן דשאר קרובים מותרים ודנו בדברי **הרמב"ן** דיש לדייק מזה דרך הקרובים המנויים בפסוקים יש איסור לינשא, אבל שאר קרובים מותרים.

מצוה לישא עם בת אחותו

דהנה מצינו בגמ' מס' יבמות (דף סב:) הנושא את בת אחותו, עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני (ישעיה נח, ט'), ופי' **רש"י** (ד"ה והנושא) דגעגועי אדם רבין על אחותו יותר מעל אחיו, ומתוך כך שנשאה, נמצא מחבב את אשתו, ועי' עוד **בתורת חיים** מס' סנהדרין (דף עו:) שכתב לבאר לפי שאחותה יש לה בלבה עליו, על שהוא יורש נכסי אביה והיא אין לה חלק בהן, וכשהוא נושא את בתה והיא נהנית מהנכסים, נחה דעתה, ועוד לפי שאדם רוצה שבניו ילכו בדרכיו, לכך ראוי שישיא בת אחותו, וכיון דרוב בנים הולכין אחר אחי האם, יהיו בניו בדומה לו, כיון שבני אחותו דומין לו שהוא אחי אמן, ובניו יהיו דומין לבני אחותו שהם אחי האם של בניו.

וכן פסק **הרמב"ם** (איסורי ביאה פרק ב' הלכה י"ד) ומצות חכמים שישיא אדם בת אחותו, והוא הדין לבת אחיו, שנאמר ומבשרך לא תתעלם, וכן פסק **ברמ"א** (אבהע"ז סי' ב' סעי' ו', סי' ט"ו סעי' כה).

צוואת רבי יהודה החסיד שלא ישא בת אחיו או בת אחותו

אלא שמצינו **בצוואת רבי יהודה החסיד** (צואה כ"ב) שכתב, לא ישא אדם בת אחיו או בת אחותו.

ר"י החסיד כתב כן רק לזרעו

ודנו האחרונים בזה ליישב דברי הרבי יהודה החסיד עם דברי הגמ', **בנודע ביהודה** אהע"ז מהדו"ת (סי' עט) כתב, דע תלמידי החביב ויהיו דברים הללו חקוקים על לוח לבך לזכרון, הכלל הגדול שאין לכל חכמים שאחר התלמוד רשות לומר דבר נגד התלמוד, והאומר דבר לסתור קוצו של יו"ד מדברי התלמוד לא יחשב בכלל חכמי ישראל, ואמנם כשאנו מוצאים אחד מחכמי ישראל המוחזק בתורה וביראה בלי ספק, שכתב בספר דבר הסותר לדברי התלמוד, חייבים אנו למשכוני נפשין לתרץ דבריו, שלא דבר רק לשעה או למשפחה פרטית, ודברי תלמוד הם על הכלל.

וכיצא בזה אנו מוצאים לרבינו יהודה החסיד בצואה שלו, דברים שכמעט אסור לנו לשומעם, כי הוא אומר שלא ישא בת אחותו, ובגמ' אמרו שהוא מצוה וכו', ואם היה החסיד מצוה צוה זו לכל ישראל, הרי הוא סותר לדברי תלמוד, והיה אסור לנו לקבל דבריו כלל.

וכתב, אבל האמת יורה דרכו, כי החסיד לזרעו אחריו צוה לדורי דורות, כי ראה ברוח הקודש שזרעו לא יצליח בזווגים כאלה, ובזה אינו סותר דברי התלמוד שהוא על הכלל, ודברי החסיד הוא על הפרט, הא חדא וכו'.

רק בזמן הגמ' שנשאו לשם שמים מצוה לישא עם קרוביו, אבל בירידת הדורות שאין לבם לשם שמים יש איסור בזה

ובשו"ת דברי חיים (ח"א אבהע"ז סי' ח') כתב לבאר בדברי צוואת הרב הקדוש החסיד מו"ה רבי יהודה החסיד, דיש אומרים שאין לחוש בדבריו, כי הרבה ספיקות באמת בכלל דברי הצוואה אם הוא לזרעו דווקא, אך בזה שרוב העולם מזהרים הנח לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם.

ובסי' ח' כתב שם, אולם גם לסכל ח"ו דעת רבינו אדון החסידים גם כן ח"ו כי ידוע רבינו יהודה החסיד היה רבו של הסמ"ג ואור זרוע אשר כל תורתנו ומנהגנו בארץ אשכנז וצרפת נמשכים אחריהם, ולכן בודאי יפה שיחתן מתורתן של בנים האחרונים, ושרי ריה מאריה לנודע ביהודה (מהדו"ת סי' ע"ט הנ"ל) שהרחיב בלשונו נגד רבי יהודה החסיד רבן של גולת אריאל ארץ אשכנז וצרפת.

וכתב, אך באמת אין להקשות מדברי הגמ' עליו, כי הלא ידוע לנו בכמות זה שאמרו מתחלה מצוה יבום קודם, ואח"כ שראו שאין הדור מכוונים לשם מצוה, חזרו לומר מצות חליצה קודם, כמו כן יכול להיות שבכמות אלה הזווגים אם היה החיתון לשם שמים כמו בדורות הראשונים, לא ידעו שומרי מצוה דבר רע, ומשום הכי לא נהרו חכמי התלמוד, ואדרבא צו לישא בת אחותו, והחסיד ראה שהדורות אין מכוונים יפה לשם שמים, והעלה לפי גודל חכמתו מה שיוקפד בעניני הזווג, ובודאי אין בחכמי האחרונים לדחות דברי הקדמונים אם לא נמצא בדורות הקדמונים חולקים עליו, כי אנו כאין נגד חכמתם ותורתם וחסידותם ויראתם, ועלינו לקבל דבריהם באהבה, הגם שהוא נגד התלמוד.

אך מחמת שבדבר זה ספק אם לזרעו כוון או לא, לזה נאמר בכה"ג אם הלכה רופפת בידך, צא וראה האין העולם נוהג, והנה במדינתנו אין מדקדקים רק באשה ששמה כשם חמותה, ודבר זה מבואר להחמיר גם בספר משנת חסידים, ובשאר הדברים אין מדקדקין במדינתנו, וגם כנראה שלא היה כוונתו בזה רק לזרעו, כי האחרונים בעלי קבלה כמו המשנת חסידים, אין מביאים רק שמה כשם אמו, אלמא דבשאר הדברים לא היה רק לזרעו, ולכן אין שום חשש כלל בעובדא דידיה וכו'.

בדברי הרמ"א אי אפשר ליישב כן

ועי' **בשו"ת ערוגת הבשם** (יור"ד סי' קי"ח) שכתב, הנה נהי דעל הקושיא מהש"ס שפיר קאמר הדברי חיים, מ"מ אכתי יש ראייה לדברי הנו"ב מהרמ"א שכתב ג"כ באה"ע סי' ב' סעי' ו', מצוה לאדם שישא בת אחותו, ונשנה בסי' ט"ו סעי' כ"ה עיי"ש, והרמ"א בודאי ידע מצוואת ר"י החסיד, ובזה אי אפשר לומר כמו שכתב הדברי חיים, דהא כבר כתב הרמ"א בסי' א"י סעי' ג' דבזמן הזה כבר נהגו מכמה דורות שלא לדקדק בעניני הזיווגים ע"ש, אלמא בדורותיו כבר נתמעטו הלבבות, ומ"מ כתב בפשיטות שמצוה לישא בת אחותו, ויש אומרים אף בת אחיו, מה שהוא נגד צוואת ר"י החסיד, ש"מ דגם הרמ"א הו"ס"ל כהנו"ב שלא נאמרה הצוואה אלא לזרעו.

יש כמה עניני רפואה שלא היה בזמן הגמ' ונתחדש לאחר הזמן

ובשו"ת דברי מלכאל (ח"ה סי' ר"ב) כתב לדון בדברי הר"י החסיד, וכתב, ולענ"ד י"ל, דכמו שיש כמה דברים שנתחדשו אח"כ שהם מזיקים לבריאת האדם, ובדורות הראשונים לא הזיקו וכידוע, וכן יש כמה רפואות שבזמן הזה אין מועילים, ובדורות הקודמים הועילו, כן יש בדברים הסגוליים, יש שבדורות הקודמים לא הוצרכו לחוש לזה, ובזמן הזה יש לחוש.

ולזה י"ל שרבי יהודה החסיד ראה בחכמתו אשר בזמן הזה יש לחוש לדברים הללו, ובזה יש ליישב מה שהקשו על מ"ש שלא לישא בת אחותו, ובש"ס איתא שמצוה לישאנה, וכן דעת הרופאים בזמן הזה שהנשוא אשה ממשפחתו הקרובה אליו, לא יצליח בלידת בנים כראוי, וכטבע הצומח שטוב כשמרכיבים אותו בזרע אחר, ועי' בספר הברית בזה, ולזה אין לדחות דברי מהרי"ח כלל אחר יד, ומאן דקפיד אין להקול לו וכו', ע"כ.

אלא שעדיין יש לעיין לפי דבריו, דהרי בשו"ע פסק כדברי הגמ', אע"פ שהיה אחר זמן ריה"ח. ובספר **אך פרי תבואה** בפרשתנו כתב (ד"ה ואיש אשר יקח), מקום הניחו לי פה להזכיר מה ששמעתי מפ"ק מו"ז זל"ה לתרץ את צוואת הר"י החסיד שלא ליקח בת אחותו, אשר על פי הגמ' הוא מצוה גדולה, ואמר, משום דכבר אזל דבטלו תאוות היצה"ר מהקרובים, אבל בראשונה היה כוונתם לשם שמים, אבל כעת ראיתי בני עלי' והמה מועטים, ונמצא שלא יהיה שלום ביניהם והבן.

ובשו"ת באר משה (ח"ו סי' קנ"ט-ק"ס) כתב להאריך בכל זה, וכתב, אם על פי עצת הרופאים אסור, טוב מאוד לחוש לדבריהם בהא מילתא, כיון דנשתנו הטבעיות, והחושש לדבריהם כתורה עושה, והנשוא קרובה לשם שמים תבא עליו ברכה, ומן השמים יעזרו לו שיראה זרע ברך ה'.

וכתב להאריך בזה מה שמצינו בדברי חז"ל דאדרבה יש מצוה בזה, וכתב, דאם כן דברי הרופאים הם נגד דברי חז"ל, וא"כ בודאי דברי הרופאים לכאורה בכה"ג הבל הוא, ודברי חז"ל שרירין וקיימין, אבל דא עקא והלא גם

עריות בכלל חוקים הם

וכתב, והנה העריות מכלל החקים, דברים שהם גזרת מלך, והגזרה הוא הדבר העולה על דעת המלך שהוא החכם בהנהגת מלכותו והוא היודע הצרך והתועלת במצוה ההיא שיצוה בה, ולא יגיד אותו לעם זולתי לחכמי יועציו.

[ד] ובספר סמוכים לעד (לבעל שבט מוסר) כתב, דלפי דברי הרמב"ן ז"ל שהעריות מחוקים הם, נראה שזה עצמו רומז הסמיכות בתחילת פרשת העריות, דכתיב לעיל את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו, וכתיב ושמרתם את חקתי וסמיך איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני ה', לרמז שעינין איסור שאר בשר בכלל החקים הוא, שדוקא אני ה' בלבד יודע הטעם, כמשפט כל חק שאינו גלוי אלא לו יתברך בלבד, ובילקוט פרשת וישמע, רבי אומר, חוקים אלו עריות².

למה פצועי דכא מותר

בצוואת רבינו יהודה החסיד נמצא כן שלא ישא אדם בת אחותו, והגם שהנוב"י תמה על דבריו ודיבר קצת קשות עליו לומר שכמעט אסור לשמוע דבר זה, אבל באמת כבר שפיר מיישב פסקו של ריה"ח בצוואתו הגה"ק בעל תשו' דברי חיים, דבודאי הנושא אשה לשם שמים דביה חז"ל איירי, בודאי המצוה מציל ומגנא, ומצוה לישא בת אחותו, משא"כ בזמן הרבינו החסיד שראה שפלות הדור וכו', באמת אינו עולה זוגם גבי יוצאי חלציהם, ולכן אסרו.

וכתב, ותירוץ זה מספיק לכל הקושיות הנמצאים בש"ס נגד דעת הרופאים דזמנינו, דשפיר י"ל דלעולם טוב מאוד לחוש לדבריהם שאומרים שיש חשש בנשואי קרובים שנסו דבר זה בהרבה נסיונות ואינם אומרים דבריהם מסבירא בעלמא, רק מצד נסיון, ומה שנמצא בש"ס שהרבה נשאו קרובים כאלו שהרופאים אוסרין בזמן הזה, שאני התם שנשאו לשם שמים, ושומר מצוה לא ידע דבר רע וכו'.
וכתב, ובאלו הדברים מיושב גם מה שכתב הרבינו בחיי (פר' חיי שרה בפסוק אל ארצי ואל מולדתי תלך וכו') שכתב שיש בפרשה זו אזהרה לאדם שישא אשה מבנות משפחתו, ושידבק בקרובותיו וכו',

² אם עריות הם בכלל חוקים

הנה במס' יומא (דף סז:) איתא, ת"ר את משפטי תעשו, דברים שאלמלא נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכת דמים וגזל וכו', את חוקותי תשמרו, דברים שהשטן משיב עליהן ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח (פי' רש"י, משפטי משמע דברים המיושרים והדין נותן לעשותו, חק משמע שאינו אלא גזירת מלך).

ובמהרש"א שם כתב דין הוא שיכתבו, ר"ל שאילו לא נכתב לישראל בנתינת התורה, דין הוא שיכתבו, לפי שהם מצות בני נח, ואלו הן ע"ז וכו'.

ובהגהות וציונים שם הביאו מגליון הש"ס שכתבו להקשות על הרמב"ם שכתב **בשמונה פרקים** (פרק ו') לבאר החילוק בין המצות שאמרו שאילו לא היה כתוב היה ראוי לכתב, ובין המצות שאמרו שחק הוא, דהמצות שאמרו שאילו לא היה כתוב היה ראוי לכתב, אין ראוי לאדם להכסף להם, וכתב, ואין ספק שהנפש אשר תכסף לדבר מהם ותשתוקק אליו, שהיא חסרה, ושהנפש החשובה לא תתאוה לאחד מאלו הרעות כלל, ולא תצטער בהמנעה מהם.

אבל הדברים שאמרו עליהם החכמים אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר, אלא אפשר והתורה אסרתה, והיינו שהכובש את יצרו מהם הוא יותר חשוב וגמולו יותר גדול, הם התורות השמעיות, וזה אמת, שאלמלא התורה לא היו רעות כלל, ומפני זה אמרו שצריך האדם שיניח נפשו אוהבת אותו, ולא יהיה לו מונע מהן רק התורה, ובחן חכמתם עליהם וכו', אבל הביאו דברים שמעיים כלם, בשר בחלב ולבישת שעטנז ועריות, ואלו המצות וכיוצא בהן, הן אשר קראן השם יתברך חקות וכו'.

והיוצא מדברי הרמב"ם שהעריות נכללו בכלל החוקים, אבל בגמ' לא משמע הכי, וכתב בגליון, אמנם לפמ"ש המהרש"א דין הוא שיכתבו לפי שהם מצות בני נח, אפשר ליישב קצת ע"כ.

ולכאורה גם הרמב"ן כאן מוכח שלמד כדברי הרמב"ם שם שזה נכלל בכלל חוקים, אלא שנשאר לנו ליישב דברי הרמב"ם, דהרי הבאנו דבריו במורה נבוכים דיש טעם לאיסור עריות, ובשמונה פרקים נראה שאין טעם לזה.

[ה] **וברבינו בחיי** כתב להקשות על דברי הרמב"ן שכתב הטעם לפי שלא הותר אשה לאיש רק כשיצליחו בבנים, וז"ל, ומה יאמר הרב בפצוע דכא שהוא מותר לבא בקהל ה', כגון גיורת ומשוחררת, וזה ראייה שכל שאינו לקיום המין אינו אסור, וכמו שאבאר בהגיעי שם בעז"ה.

הקרובים שהיו קרובים ונפרדו אסורים שוב זה בזה

[ו] וכתב **ברבינו בחיי**, והנני מבאר לך טעם איסור העריות, דע כי הקורבה על שלשה חלקים, האחד קורבה שלא היתה שם פרוד מעולם, השני נפרדים שלא היתה שם קורבה מעולם, השלישי קרובים בשאר בשר שהיו נפרדים כבר.

קורבה שלא היתה בה פרוד מעולם מותרין לבא זה בזה, כעין קורבת אדם הראשון עם בניו ובנותיו שהיו כלן מותרין לבא זה בזה, כעין השרש המתאחז בענפיו, והוא שדרשו רז"ל (בראשית רבה כב ג') עלו למטה שנים וירדו שבעה, קין ותאומתו הבל ושתי תאומותיו, כי היו שבעתם סימן ליחוד כעין שבעת קני המנורה היוצאים מעקר אחד, כן היו התולדות האלה מעקר אחד ומשרש אחד, כעין אדם וחוה שהיו שנים והיו זה מזה, ועל זה דרשו רז"ל (סנהדרין נח): ראויה היתה לו בתו לאדם הראשון אלא שעשה חסד עם קין ונתן לו בתו, שנאמר עולם חסד יבנה, וקורבה זו שמעולם לא היתה שם פרוד היו מותרין אלו באלו לפי שהיתה בריאתם כאחד כעין השרש שהכל מתאחד בו.

נפרדים שלא היתה שם קורבה מעולם מותרין לבא זה בזה ג"כ, שכיון שהיו רחוקים ונפרדים מותרין אלו באלו, כעין הענף הנכרת מהאילן שנוטעים אותו להחזירו לשרש, כן הרחוקים ראויים להאחד ולהעשות שרש.

הקרובים שהם קרובים יותר מדאי אסורין לבא זה בזה, לפי שהיו נפרדים כבר, ועל זה נכתבה פרשה זו של עריות שהתורה תאסור הקרובים שהיו נפרדים כבר קודם הקורבה ההיא, לפי שאי אפשר לנפרדים שיהיו אות וסימן ליחוד כיון שהיה פרוד ביניהם כבר, וכלל הדבר הותרו הרחוקים לבא זה בזה כדי להראות סימני היחוד, ונאסרו הקרובים יותר מדאי לבא זה בזה, לפי שהיה ביניהם פרוד, ואין בתולדות אלו סימני היחוד כיון שלא נבראו בריאה אחת כענין באדם וחוה והבנים.

ושא עיניך וראה, כי הענפים צריכים שיתאחדו עם השרש, וזה טעם היתר הרחוקים, וכן השרש שיתפרדו הענפים ממנו כי לא תתפרסם מעלתו כי אם על ידי הענפים, וזה טעם הקרובים, וזה טעם הפרשה באיסור העריות שכל הבא עליהן כאלו מקצץ ביחוד, ועל כן נזכר ה' המיוחד בתחלת הפרשה של עריות, הא שאמר אני ה', והבן זה.

לפי טעם של הרמב"ם למעט איש עם האשה למה יקדש אדם אשה כלל

[ז] **והחת"ס** כתב במס' כתובות (דף ז: ד"ה אשר קדשנו במצותיו), יש לומר דהפילוסופים הראשונים אמרו בטעם איסור העריות שלא יהיה רגיל אצלם כל כך, שאדם רגיל עם קרובותיו, והבל הוא, דא"כ אדרבא לא יקדש לו אשה כלל, ולכשיצטרך לאותו דבר ימציא לו אשה ויפתנה, כמ"ש חכז"ל לענין בשר שלא יאכל בשר כי אם בהזמנה הזאת, עי' ר"פ כיסוי הדם, וכבר האריך להשיב עליהם הרמב"ן ז"ל בפרשת אחרי.

איסור עריות הוא תוספות קדושה ואין להבין הדבר

וכתב, אלא שהאמת שהיא תוספות קדושה מסתרי תורה, ונעו מעגלותיה לא תדע (משלי ה' ו'), והיינו דקאמר אשר קדשנו במצותיו, בתורת קדושה ולא מהבלי הפילוסופים במה שציונו על העריות, שהרי התיר לנו הנשואות על ידי חופה וקידושין, והיה יותר ראוי לאסור אותן מפני תדירות ורגילות עמנו, אע"כ נעו מעגלותיה לא תדע, והקב"ה הוא שקידש עמו על ידי חופה וקידושין.

קרובים הזיווג גורם קצת פירוד

ח ושם בדף ח. (ד"ה בצלם דמות תבניתו) כתב בא"ד, היינו שהקב"ה שינה מחשבתו משום חיבתו, ונודעת מלשון ידיעה זיווג והאדם ידע, והטעם שהתקין לו ממנו בן ולא הניח ב' פרצופים ויהיה הזיווג מיני וביה, נ"ל משום שלא רצה הקב"ה שיהיה הזיווג הקדוש גורם פירודא, דאז היה אחד והיה מזדווג מיניה וביה ומוליד ולד הנפרד ממנו, נמצא הזיווג גורם פירודא, ולא היה זה מדוגמא שלמעלה שהזיווג גורם דביקות ואחדות, אבל השתא הזיווג גורם אחדות שמזדווגים ב' רחוקים, ועל ידי הולד היו לבשר אחד.

וזה טעם איסור נישואי קרובים, משום שהם בשר אחד בלא"ה על ידי קרובים והיה הזיווג גורם קצת פירוד, דנהי דמצד אחד מתקרבי יותר על ידי שהיו לבשר אחד בהולד הנולד, מ"מ יהיה ג"כ ריחוק על ידיהם, כגון אם הני אח ואחות, יהיה הנולד מדרגה אחת למטה בן אחותו ובן אחיו, אבל כשנישאת לרחוקים, הוה קירוב שלם ביניהם, וכעת מצאתי כעין טעם זה במאמר השכל בדבור לא תנאף ע"ש.

האספסוף טענו כין שאין להם יצר הרע יש להתיר להם עריות

ט ובפרשת בהעלותך (ד"ה והאספסוף) כתב **החת"ס** לפרש באופן נפלא, והאספסוף אשר בקרבו התאוות וישובו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילני בשר, דרשו חז"ל (יומא ע"ה). הן בשר היינו עריות על עסקי משפחות, הענין, דרמב"ן כתב בפרשת עריות, יש אומרים הטעם מפני שלבו גס בהם וירבה בתשמיש עמהם, ורמב"ן מאן לקבל טעם זה ע"ש, ובאמת ישראל קדושים ופרושים, ויש להם מעצר מבלי נטות אחרי לבבם להרבות בתשמיש יותר, ולא היה ראוי לאסור עריות מטעם זה.

והנה האספסוף הוא ערב רב התאוות וישובו ויבכו גם בני ישראל מי יאכילנו בשר להתיר עריות, כיון שיש לנו כח שרוצה להם הקב"ה, אך וישובו ויבכו גם בני ישראל מי יאכילנו בשר להתיר עריות, כיון שיש לנו כח מעצר כזה, שלא להתאוות תאוה כמו אספסוף, א"כ היה לו להתיר לנו עריות.

איסור עריות להיות נבדל מהעמים שהם עושים כן

י ובספר **סמוכים לעד** כתב, אמנם בהיות ששמעתי מפי סופרים ומפי ספרים, דיש אומה שמחליפין נשותיהן זה בזה, ויש אומה שהאב נושא את בתו והאח את אחותו והאיש את דודתו, ויש נושא אשה ובתה וכו', אפשר לומר שטעם איסור העריות להבדיל אותנו מחוקי הגוים, שכל אלו העריות הנזכרים הם חוקים נפרדים בכל אומה ואומה כמדובר, או כולם כלולים באומה אחת, או שכך היה אז חוקי המצריים השטופים בזימה, וכן שבעה עממין המזוהמים, ולרמוז על זה, כתיב למעלה מן הענין כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו וכו', וסמך איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה, להודיע שאיסור העריות הנזכרים הוא מסיבה שהן מחוקי ומשפטי הגוים, ורצה להבדילנו מן דרכיהם כמו שאמר ובחקותיהם לא תלכו.

וכתב, אך כפי טעמו של הרמב"ם והרבי אברהם בן עזרא, שטעם איסור העריות אלו משום שהן מצויות עם האדם בכל שעה כנזכר לעיל, ואם כן יתרבה הזנות המתיש כוחו של אדם וממיתו קודם זמנו, כנודע מחכמי הרופאים שתשעים ותשעה מתים מרוב תשמיש, ולרמוז לזה, חתם לעיל וחי בהם וסמך איש איש אל כל שאר בשרו וכו', לרמוז שטעם איסורו משום וחי, שאם תתיר אותם, מצויות עמו תמיד ומרבה זימה, וימות וכו'.

טעם איסור נדה שזה מזיק להוולד

[יא] ולהלן פסוק י"ט כתב **הרמב"ן**, ואל אשה בנדת טמאתה, אסר הכתוב הנדה מפני טעם שהזכרתי, כי לא התיר המשכב רק לקיום הזרע, והנה הולד נוצר מדם האשה או כלו או רבו, כאשר הזכרתי כבר, ומדם הנדות לא יהיה נוצר כלל, ואיך יעשה ממנו ולד, והוא סם מות ימית כל בעלי חיים שישתה אותו או יאכלנו.

והנה בהיות ברחם דם נדה הרבה לא תתעבר, כי ממנו לא נוצר, ואם תתעבר מדם אחר ויהיה מזון מזה, הוא ימיתנו, וכבר הזכירו הרופאים עוד, שאם יהיה מזון מדם משבח וכל מזונו מדם טוב, אלא שנשתקע בתוכו מדם הנדות, יחמיץ אותו, ויוליד בולד שחין ואבעבועות למיניהם, ועל דעת רבותינו ז"ל (תנחומא מצורע א') אם ישאר בגוף קצת ממנו, יהיה הנולד מצורע, ומכל הפנים האלה ראוי שתרחיק התורה משכב הנדה.

הזק של נדה

[יב] וכתב, ועוד הגידו בו נסיון אמתי, והוא ממפלאות תמים דעים בתולדה, כי הנדה בתחלת זובה אם תביט במראה של ברזל בהיר ותאריך לראות בה, יראו כמראה טפות אדמות כטפות הדם, כי הטבע הרע המזיק שבה, תוליד גנאי ורע באויר ידבק במראה, והנה היא כאפעה הממית בהבטתו, וכל שכן שתזיק לשוכב עמה אשר תדבק גופה ומחשבתה בו ובמחשבתו, ולכן גזר עליו הכתוב ותהי נדתה עליו (טו כד), כי רעתה רע מתדבק, והוא שאמר בנדת טמאתה ויאמר טמאת הנדה, יזכיר בה לעולם טומאה, כי היא כשרץ וכאיש המצרע שטמאה להם בגופם.

ויתכן שזהו טעם את מקרה הערה והיא גלתה וגו', כי המקור המשחת ההוא ראוי להסתם, לא שיגלה וישאבו ממנו מים הרעים המזיקים מאד, והנה נאסר לזרע הקודש כל ימי טמאתה עד שתטבל במים, כי אז תטהר גם במחשבתה ותהיה נקיה לגמרי.

נקרא נדה שינדוה בני אדם

[יג] ועי' עוד **ברמב"ן** פרשת תזריע (יב ד-ה) שכתב בא"ד, והנכון בעיני, כי האשה בימי ראיתה תקרא נדה, בעבור שינדוה וירחיקוה כל בני אדם, והאנשים והנשים ירחקו ממנה, ויושבת בדד, לא תספר עם אדם כלל, כי גם דבורה טמא אצלם, והעפר אשר תדרוך טמא להם כעפר רקב עצמות המת, והזכירו זה גם רבותינו ז"ל, ואף מבט שלה מוליד הזק, וכבר הזכרתי זה בסדר ויצא יעקב (בראשית לא לה), והיה משפט הנדות לשבת באהל מיוחד, והוא מאמר רחל לאביה, לא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי, כי מנהגן שלא תלך ולא תדרך כף רגלה על הארץ, ולכך החמירה התורה במושב הנדה והמשכב יותר מן המגע.

הריח וההבל של נדה מזיק

[יד] וכן האריך בזה **ברבינו בחיי** בתחלת פרשת תזריע וכתב, וגם אינן רשאות להתקרב לאדם כלל מפני שהריח וההבל שלהן מזיקין, שאם לא כן היה ראוי לה לרחל שתקום מפני אביה ולהתקרב אליו ולנשק את ידיו, וידוע כי אפי' המבט שלה רע ומוליד הזק, וכבר בארו חכמי הטבע מפלאות התולדות, שאם תסתכל הנדה בתחלת נדותה בחרב מלוטשת או במראה, שיתראו שמה טיפין של דם, וזה אות ומופת שאפי' המבט שלה מזיק, ואין צריך לומר אם ישכב איש אותה.

טומאה של נדה מרחיק האש

[טו] ועי' בספר **מגלה צפונות** בתחלת הפרשה שכתב לפרש הסמיכות סוף פרשת מצורע לתחלת פרשת אחרי, אשר ישכב עם טמאה לאחר מות וכו', דיש לפרש, בהיות טומאת הנדה כל כך גדול עד שאם אשה בנידותה נוגעת בעץ רענן מיד מתייבש העץ, והיבשות הזה פועלת טומאת

הנידה לנשמה, אלא שאינה נראית כי אם עד אחר מותו, וזהו דסמיך אשר ישכב עם טמאה, אחרי מות יראה פגם הטומאה שפעל בנפשו, לכן יזהיר עצמו ממנה.

וכתב, וכיון דאתא לידן מענין הנידה, ראיתי בכתיבת יד, שאם יפול דליקה בעיר ורוצה אדם שלא יגיע האש בביתו, יקח בגד שיש עליו דם נידות, וישימהו על נס, ויהיה מנענעו בתוך הבית, לא יגיע שם האש ע"כ, ואולי יהיה שמחמת תוקף הטומאה, גם האש ירחק ממנה, אע"פ שלענין סגולה אין בו טעם, מיהו להפלט טומאת הנידה כתבתי כן.

בזמן הזה אין נזהרין כל כך מהיזק של נדה

[טז] ועי' בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' כ"ג) שכתב, שאול נשאלתי ממעלת כבודו אם לחוש למ"ש **פרי חדש** באו"ח סי' קכ"ח סעי' ל' שמצא כתב בשם ספר המקצעות שחיבר רבינו חננאל ז"ל דכהן הנכנס בבית שאשה נדה שם לא יברך את ישראל וברכתו קללה תחשב לו ולזרעו, והפרי חדש מסיים שאין לפרסם הדבר וכו'.

וכתב, הנה דברים הללו הביאם הראב"ד בפירושו למס' תמיד, ונדחק מאוד למצוא טעם לדבר, ועיקור דבריו לחוש לדברי ר"ע במס' שבת ובמס' ע"ז, דע"ז איתקש לנדה להחמיר, וא"כ ה"ה נדה איתקש לע"ז, וע"ז למת שהכהן מזהר בלא יבוא וכו', ושוב נסתפק הראב"ד אם ר' יודן שבספר מקצעות גם בזמן הזה אמרו, ומסיים המחמיר מתברך.

וכתב להאריך בדברי הראב"ד ואינו מסכים לדבריו, ומסיים, ועוד סוגיא דעלמא דלא כוותיה, שאין לך כהן מזהר ויכול להיות נזהר מליכנס באהל ע"ז בארצות ארמיים המלאה גלולים.

וכתב, והנה מ"מ סיים הראב"ד המחמיר מתברך, הנה אין כוונתו שכהן המטמא באהל נדה יחמיר שלא לעלות לדוכן, שזהו דבר תימה שנאמר לכהן המטמא למתים שיחמיר על עצמו שלא לעלות לדוכן, ויהיה עוד מוסיף על חטאתו פשע, אנן לא שבקינן לי' מטעם קנסא והוא יחמיר ויקבל על עצמו שלא לעשות עוד כמעשיו הרעים, וא"כ איך שייך המחמיר מתברך, ע"כ כוונת הראב"ד המחמיר שלא לכנס לאהל ע"ז ונדה מתברך, דחייש לחומרת מתני' הנ"ל ותוספת קדושה היא, אבל הנכנס לאהל נדה אשר לדעת רובא דרובא עביד כדינא ניקום ונאמר לו שיחמיר ויקנוס את עצמו שלא לעלות לדוכן, אתמהא הוא דבר שאין הדעת סובלו וכו'.

וכתב, ולולי דברי הראב"ד, הייתי אומר חומרת המקצעות הוא על פי מ"ש הרמב"ן על התורה בפסוק לא אוכל לקום (בראשית לא לה) וגם בפרשת נדה, שהאומות הראשונים היו יודעים להזהר עוד שלא לדרוך על מקום דריכת כפות רגלי הנדה והיו נזהרים מהבל דבורה וכדומה הרחקות יתירות על פי ידיעתם בטבעיות שהוא ארס מזיק, וא"כ ס"ל דכהן שאינו מזהר בזה אינו ראוי לעמוד לשרת לפני ה' משום הקריבהו נא לפחתך, הנה כי כן בזמננו אלה דאין שום אדם מזהר מזה, או דנשתנו הטבעיים והזמנים והמקומות, או כיון שדשו בי' רבים שומר פתאים ה', בין כך ובין כך לעת כזאת אין כאן בית מיחוש בענין זה, והמחמיר אינו אלא מן המתמיהים וכו'.

[יז] **ובשו"ת דברי מלכיאל** (ח"ה סי' ק"ג) כתב, ומה שנוהגים שם שהנשים בימי נדותן אין עושות שום מלאכה ואין נוגעות באוכלים ומשקים, ואין מתקשטות, ואף הבתולות נוהגות כן, וכשפוסקות מלראות רוחצות בשאובין ואז מקילים אף בדברים האסורים ע"פ דין ליבונה.

וכתב, והנה מה שאין מתקשטות, יש לזה מקום דהא אמרינן בשבת (דף סד:) שזקנים הראשונים היו אומרים כן ולמדו זה וכו', אך לפי זה הם טועים במה שאין מתקשטות רק עד שתפסוק בטהרה, דהא

הטעם הוא כדי שלא תבוא לידי קירוב עם בעלה, וזה שייך עד שתטבול וכו', ולזה נלע"ד שיש לבטל מנהג זה, כי על ידי זה יבואו לידי מכשול, שיסברו שכשפוסקות מלראות שבו אינן נדות וכו'.

וכתב, ומה שאין עושות מלאכה, בודאי אינו מנהג, וכן מה שאין נוגעות באוכלים אין לו שום יסוד, והוא מנהג בורות, ועי' בברכי יוסף ס"ס קצ"ה שהביא מנהג שלא לעשות צרכי הבית, ואפשר הנהיגו כן משום הא דאיתא בפסחים (דף קיא) שאשה נדה שורה עליה רוח רעה, אבל אין לנו לחדש מה שלא מזכר בדברי חז"ל, ויש בזה חשש מינות ר"ל להאמין בדברים שלא מזכרו בתורה, וראוי לבטל המנהגים הגרועים הללו.

בענין איסור הוצאה דם נדה

[יח] ובמס' שבת (דף עה:) תנן במשנה, כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו והוציאו בשבת חייב חטאת עליו, וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו, ובגמ' איתא כל הכשר להצניע לאפוקי מאי, רב פפא אמר לאפוקי דם נדה, מר עוקבא אמר לאפוקי עצי אשרה וכו', מ"ד עצי אשרה אבל דם נדה מצנע ליה לשונרא, ואידך כיון דחלשא לא מצנע ליה וכו', ופי' רש"י המאכיל דם האדם לחתול נעשה חלש אותו אדם.

[יט] וכתב שם **בטל תורה** (להגאון רבי מאיר אריק זצ"ל), וז"ל, עי' רש"י, ועי' רמב"ן על התורה ויקרא יח פסוק יט, שכתב שדם נדה ארסיי וכל בעלי חיים שישתו ממנו ימותו, וצ"ע מכאן.

וכתב, ואולי כיון דשונרא גם ארס נחש אינו מזיק לה כמבואר בע"ז דף ל' וברש"י שם, לכן גם ארס דדם נדה אינו מזיק לה, ועל פי זה יש לפרש בפשוט כיון דחלשא לא מצנע לה היינו שהשונרא חלשא מזה כמו על ידי ארס נחש ששותה שונרא שנעשה על ידי כחוש כמבואר להדיא בע"א דף ל' שם, ורש"י ז"ל פירש שהאדם האוכלו לשונרא נעשה חלש, ועל פי דברי הרמב"ן יש לומר דקאי על השונרא ודוק.

ופלא מה שכתב לפרש בדברי רש"י שהאדם האוכלו לשונרא נעשה חלש, דהרי רש"י כתב דהאדם שממנו בא הדם ומאכיל לשונרא נעשה חלש, ובכלל מכל דברי הגמ' משמע שקאי החולשא על האדם ודוק.

כרכום אינו טוב כשאשה נדה נוגע בה

[כ] בא וראה מה שכתב **הבן איש חי בספרו אדרת אליהו** (פרשת תזריע) וז"ל, מצאתי ראיתי בספר הברית ז"ל מאמר י"ג פרק ה' שכתב וז"ל, גם כרגום הנקרא זעאפראן, הנה הנם השערות הדקות יפות המראה אשר יושבת על מלאת באמצע ראש כל פרח, ומראה להם כמשבצות זהב במלאותם הנקב העמוק אשר באמצעיתו ובראש שבולת ימלאו לראשו עטרת פז, והגדל מהם במדינת עסטרייך הוא יותר חשוב מכרכום הגדל מעבר לים ד' פעמים ככה, ומסגולתו שיהיה מן המחובר דוקא בלילה ולנוגה הירח, ודווקא על ידי נערות בתולות קטנות שלא הגיע הוסת, וחוק לנערותיה, ובהקבץ נערות רבות כאלה בלילות ולפני ירח יכסמו את ראשיהם של הפרחים והוא כרכום טוב ויפה מאד, אבל אם ילקטון כלי ירח, או בהגיע תור נערה וסתה ותלקט אותם, אובד הצבע, והנוגע בימי הנדה משחית הריח ומאבד הצבע מהם עכ"ל.

וכתב, הרי לך דבר הפלא ופלא הנראה בחוש, כי דם הנדה כל כך פועל לרוע בכרכום הנזכר, וא"כ השתא מזה יש לך קורא נעים ללמד חיזוק לשמירת הנדה, לבל יאמר האדם למה ישתנה דם הנדה היוצא מאותו מקום, מדם היוצא משאר איברים של אדם, שזה טמא ומטמא, וזה טהור, הלא גם דם היוצא משאר מקומות הגוף הוא יוצא מתוך חלל האדם, ולמה ישתנה זה דם הנדה מזולתו לרעה

שיהיה טמא ומטמא, דהנך רואה בעיניך בחוש הריאות מה שפועל דם הנדה הבא ממקום הערוה בכרכום הנזכר, משא"כ פעולה זו בשאר דמים היוצאים מן הגוף ומתוך חללו, דהראיה הכרכום הנזכר אין ריחו נשחת וצבעו מתאבד כי אם כשנוגעת בו הנדה, אבל אם אינה נדה ויוצא ממנה דם משאר מקומות שבגוף, לא איכפת בזה, ואין מזיק כלום, וא"כ מעתה אל תתמה בזה שהזהירך השי"ת בדם הנדה שהוא טמא ומטמא, ובודאי הגמור שלא עשה הקב"ה טבע זה בכרכום אלא כדי שילמוד האדם ממנו לענין איסור דם נדה.

ומכאן תשובה ניצחת לאותם הטמאים בנפשותם ובוועלי נדות, ולא יש אצלם הפרש בין דם היוצא מאותו מקום לשאר דם היוצא מן הגוף באומרם הכל דם אחד, ולמה זה טמא וזה טהור, כי הלא בזה הכרכום המה יראו ויבשו יחזו ויכלמו.

וכתב, והנה נמצא שמן דם נדות יש ללמוד מוסר ודעת לכל מצותיו יתברך, שאם יראה האדם איזה צווי שהוא זר ורחוק מן השכל, ולא מצא בו טעם המתיישב על הלב, על יבא להרהר ולומר מזה זה ועל מזה זה, כי הלא עינינו תחזינה בטבע דם הנדה שהוא דבר פלא זר ורחוק מן השכל, ולא נמצא בו טעם כלל, כי למה יש הפרש בדם הזה לרעה מכל דמים היוצאים מן הגוף שהוא כל כך משחית ומזיק לכרכום הנזכר, ושאר דמים לא ירעו ולא ישחיתו, ואפי' אם הם יוצאים כנחל שוטף מן האשה כשהיא נוגעת בכרכום הזכר, וא"כ בודאי יש דבר נסתר בזה, ולא יתברך נגלו כל תעלומות, וא"כ אם תמצא במצותיו יתברך דבר שהוא בלתי טעם, אל תבא להרהר בזה, כי יש לך לומר גם בזה ודאי יש טעם נסתר, וברוך היודע כבשי דרחמנא למה לך, ובזה יובן בס"ד רמז הכתוב, והיה הדם לכם לאות, כלומר דם הנדה הוא לכם לאות על כל מצות וחוקים שבתורה שלא תבואו אז להרהר בהם.

וכתב, ובזה יובן בס"ד עוד רמז הפסוק כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם, והכוונה כי יפלא ממך הדבר מדברי התורה שתראהו לפלא ותמוה בעיניך שאינך מוצא באותו צווי טעם ע"פ השכל, הנה כדי שלא יבא לברך להרהר ולחטאו, אזי תכף תן למשפט בין דם לדם, ר"ל שתשפוט ותשקול בדעתך לחקור ולידע ההפרש שיש בין דם לדם, והוא בין דם הנדה היוצא מאותו מקום, לדם היוצא משאר מקומות שבגוף, וכאמור, ובזה אז ממילא תתישב דעתך במצותיו יתברך, דכמו שאינך יודע למצוא טעם להפרש שיש בין דם לדם, ובע"כ אתה מוכרח לומר שיש טעם, אלא שהוא נסתר ואינו גלוי כי אם לפניו יתברך דוקא, כן נמי תבא ליישב דעתך בשאר מצות, ולומר כן.

ובזה יובן בס"ד הטעם שקרא הפסוק למי חטאת של פרה אדומה מי נדה, יען כי פרה אדומה היא חוקה שאין לה טעם, כי מטהרת הטמאים ומטמאה העוסק בה, ולכן קראה מי נדה כדי שלא תבא להרהר אחריה שתזכיר אז לדם הנדה אשר ג"כ יש בו דבר פלא, ובע"כ אתה אומר שיש בו טעם אלא שהוא נסתר, והא נמי דכוותה ע"כ.

עוד טעמים לאיסור נדה

כא וכדי להעתיק דברי **הספר החינוך** משה כתב בטעם איסור נדה (מצוה קס"ו), משרשי המצוה, הקדמה, אין ספק כי חליי בני אדם יבואו או מפני מותר שבגוף או מפני חיסרון, או מצד הפסד שיקבל מאי זו זיבה שתהיה, כי באמת כל זמן שהטבע ישר בתכלית היושר ולא קיבל הפסד דבר זה לא יחלה הגוף, וחטא בני אדם יביאם להעדיף או להחסיר במה שצריך לטבעם ויחלו.

וכבר אמרנו באזהרת טריפה ואיסורי מאכלות, כי האל ברוך הוא ריחק עמו אשר בחר מכל הדברים המזיקים את הגוף, בעבור היותו כלי לנפש היודעת יוצרה, וכמו כן מן השורשה הזה הרחיקנו מן היולת ומן הנדה והזבה ימים מספר, עד שיתנקו מאותו המותר שבהן שהוא דבר רע ומחליא, וכמו שאמרנו, כי כל מותר משורש מחלה הוא, ועל כן אמרו ז"ל שאין אשה רואה דם שלא יהיו ראשה

ואיבריה כבדים עליה, ואין ספק כי באותו המותר מחלה להן ולכל הקרב בהן שום קירבה, וכל שכן בתשמיש שהוא תכלית הקירבה החמרית, וגם הולד הנוצא בעוד שאותו המותר מתגבר עליהם מעותד לחלאים רעים וכו'.

וכתב עוד, ואפשר לנו לומר שחולק הרקת הדמים בנשים מחודש לחודש היה כדי שלא תזוח דעתן הקלה עליהן, או כדי להרחיק קירבתן קצת מן האדם שלא יהא רץ אחריהן כל הימים, כי יתגנו בעיניו קצת בדבר הלכלוך ההוא שידע בהם, ולא ישגה תמיד באהבתן.

ורבותינו ז"ל אמרו בנדה (לא:): על צד הפשוט, רצוני לומר שכיוונו לגלות אחד מן התועלות הגדולות שיש במצוה מלבד רוב עיקריה הגדולים והחזקים, וכתבו שיש תועלת בהרחקת האשה קצת זמן, כדי שתתחבב על בעלה יותר בזמן המוכשר, ולא יקוצו זה בזה לרוב התמדת קירבתן ויתנו עיניהם בגופים אחרים, וכמו שיעשו רוב האומות שאינם גדורים בגדרינו החמורים, וכמו כן יספיק טעמם זה על צד הפשוט ביולדת שלא יתנוול בה מיד, ושמה תתגנה בעיניו ויקוץ בה וכו'.